

สมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี

พิชชาภรณ์ साठरर्क*, ธิตารีย์ ดิชาภิรมย์^a, กิตติพร ประชาศรัยสรเดช*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงบรรยาย เพื่อศึกษาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ที่ฝึกปฏิบัติวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ปีการศึกษา 2563 จำนวน 154 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม มีทั้งหมด 15 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ และแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะด้านวัฒนธรรม 4 ด้าน มีทั้งหมด 16 ข้อ เป็นแบบ Likert scale 4 ระดับ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ที่ฝึกปฏิบัติวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม และสมรรถนะทางวัฒนธรรม 4 ด้าน ดังนี้ ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X}$ =6.83, SD=1.82) ด้านความตระหนักรู้ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =12.36, SD=1.65) ด้านทักษะอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =18.00, SD=1.95) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ =10.13, SD=1.23) และความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ =10.42, SD=1.48) รวม 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =57.75, SD=5.00) ผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาพยาบาลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการให้การพยาบาลกับผู้ป่วยบริการที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: สมรรถนะทางวัฒนธรรม; นักศึกษาพยาบาล; วิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์

* อาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี

^a Corresponding author: ธิตารีย์ ดิชาภิรมย์ Email: thitaree@bnc.ac.th

รับบทความ: 17 ม.ค. 68; รับบทความแก้ไข: 23 ก.พ. 68; ตอรับตีพิมพ์: 23 ก.พ. 68; ตีพิมพ์ออนไลน์: 31 มี.ค. 68

Cultural Competency of The Third Year Nursing Students in Maternal and Newborn Nursing and Midwifery Practicum 1 of Boromarajonani College of Nursing, Chon Buri

Pitchaporn Satarak*, Thitaree Disapirom^a, Kittiporn Prachasaisoradej*

Abstract

This descriptive research aimed to examine cultural competence of nursing students. The sample included 154 third-year nursing students at Boromarajonani College of Nursing, Chon Buri, who were enrolled in Maternal and Newborn Nursing and Midwifery Practicum during the 2020 academic year. Participants were selected using purposive sampling. Data were collected using three instruments: 1) a personal information questionnaire; 2) a 15-item multiple-choice questionnaire assessing cultural knowledge; and 3) a 16-item self-assessment measuring four aspects of cultural competence on a 4-point Likert scale, validated by three experts. Data were analyzed using frequencies, percentages, means, and standard deviations.

Findings revealed that third-year nursing students demonstrated the following levels of cultural competence: cultural knowledge was rated as fair ($\bar{X}$ =6.83, SD=1.82), cultural awareness was moderate ($\bar{X}$ =12.36, SD=1.65), cultural skills were moderate ($\bar{X}$ =18.00, SD=1.95), cultural encounters were high ($\bar{X}$ =10.13, SD=1.23), and the desire for cultural competence was also high ($\bar{X}$ =10.42, SD=1.48). Overall, cultural competence across all dimensions was rated as moderate ($\bar{X}$ =57.75, SD=5.00). These results highlight the benefits for nursing students by providing guidelines for delivering more effective care to patients with diverse cultural backgrounds.

Keywords: Cultural competency; Nursing students; Maternal and Newborn Nursing and Midwifery Practicum

* Lecturer, Boromarajonani College of Nursing, Chon Buri

^a Corresponding author: Thitaree Disapirom Email: thitaree@bnc.ac.th

Received: Jan. 17, 25; Revised: Feb. 23, 25; Accepted: Feb. 23, 25; Published Online: Mar. 31, 25

บทนำ

อาชีพพยาบาลเป็นอาชีพหนึ่งที่ต้องทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และเป็นอาชีพที่ต้องพบกับบุคคลมีความหลากหลายทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนา และความเชื่อ ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันของประเทศไทยที่มีการเปิดกว้างทางเศรษฐกิจ และเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังนั้นจากสถานการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้พยาบาลวิชาชีพต้องให้ความสำคัญ และเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมของบุคคล ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติการพยาบาลที่สอดคล้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม พยาบาลวิชาชีพจึงควรมีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพของมนุษย์ ความเจ็บป่วย ความตาย ตามคำสอนของแต่ละศาสนา มีความรู้เกี่ยวกับภาษาที่นอกเหนือจากภาษาไทย พร้อมกับการมีทักษะในการสร้างสัมพันธภาพ การวางแผนการพยาบาลที่เป็นองค์รวม นอกจากนี้พยาบาลวิชาชีพ ควรมีลักษณะเฉพาะบุคคลในการเข้าใจความแตกต่างของผู้รับบริการ การไม่ตัดสินบุคคลอื่น และจะต้องเป็นผู้เฝ้ารู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ⁽¹⁾ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ อาจต้องได้รับการอบรม และการสะสมประสบการณ์จากการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งในการปฏิบัติงานนั้นเริ่มต้นในครั้งแรกเมื่อเป็นนักศึกษาพยาบาล และเก็บสะสมต่อเนื่องไปตลอดช่วงระยะเวลาของการทำงานของแต่ละคน⁽²⁾ ซึ่งผู้รับบริการได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลด้วยกัน⁽³⁾ แสดงให้เห็นว่าผู้รับบริการต้องการมีส่วนร่วมในการให้การพยาบาลต่าง ๆ ซึ่งจะรวมไปถึงการปฏิบัติการพยาบาลใด ๆ ก็ตามที่ไม่ขัดกับวัฒนธรรมเดิมของผู้รับบริการ ทั้งนี้การให้การพยาบาลที่ครอบคลุมทั้ง กาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณ หรือองค์รวม เป็นหัวใจสำคัญของการพยาบาล ซึ่งสภาการพยาบาลได้กำหนดกรอบการจัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุมถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม

พยาบาลจะต้องให้การพยาบาลข้ามวัฒนธรรม (Transcultural nursing) โดยพยาบาลควรตระหนักถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม ที่หมายรวมถึง ความเชื่อ ค่านิยม อันมีผลต่อพฤติกรรม การดูแลสุขภาพของผู้รับบริการ ซึ่งพยาบาลต้องมีความไวต่อการรับรู้และการให้การพยาบาลที่เหมาะสม ซึ่งผู้รับบริการจะได้รับประโยชน์สูงสุด และเกิดความพึงพอใจในการเข้ารับการรักษา⁽⁴⁾ เพื่อให้การพยาบาลเป็นไปด้วยความเอื้ออาทร ครอบคลุม และมีประสิทธิภาพ พยาบาลวิชาชีพจะได้รับการหล่อหลอมให้มีความเข้าใจถึงความแตกต่างของผู้รับบริการแต่ละราย ตลอดจนเข้าใจถึงความแตกต่างของความเชื่อและวัฒนธรรม จากกระบวนการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา และจะต้องมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม (Cultural competence) ที่ดีด้วย

สมรรถนะทางวัฒนธรรมสำหรับการพยาบาลซึ่งเป็นที่รู้จักกันดี คือสมรรถนะทางวัฒนธรรมของ เคมพินฮา บาโคท⁽⁵⁾ ซึ่งได้อธิบายไว้ว่าสมรรถนะทางวัฒนธรรมในการให้การพยาบาล เป็นกระบวนการที่ช่วยให้พยาบาลให้การพยาบาลแก่ผู้รับบริการได้สำเร็จ มีประสิทธิภาพ โดยเข้าใจถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้รับบริการ (ความเป็นปัจเจก ครอบครัว และสังคม) ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนย่อยสำคัญ 5 ประการ คือ 1) ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม (Cultural awareness) 2) ความรู้ทางวัฒนธรรม (Cultural knowledge) 3) ทักษะทางวัฒนธรรม (Cultural skill) 4) การมีปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม (Cultural encounters) และ 5) ความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม (Cultural desire) จากการศึกษา

ที่ผ่านมาพบว่า ไม่เพียงแต่พยาบาลวิชาชีพเท่านั้นที่จะต้องมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม แต่ยังรวมไปถึงนักศึกษาพยาบาลด้วย ที่จะต้องมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม เนื่องจากในระหว่างการเรียนรู้ และการฝึกปฏิบัติ นักศึกษาต้องดูแลผู้รับบริการที่หลากหลาย จากการศึกษาของ อังคณา จิโรจน์ ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะทางวัฒนธรรมต่ำกว่านักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาทั้ง 2 ชั้นปีอยู่ในระดับมีความตระหนักถึงสมรรถนะทางวัฒนธรรม⁽⁶⁾ นอกจากนี้ นักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 มีสมรรถนะทางวัฒนธรรมในภาพรวม อยู่ในระดับมีความตระหนักทางวัฒนธรรม โดยนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ชั้นปีที่ 3 และ 2 ตามลำดับ⁽⁷⁾ และการศึกษาของ ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์ และคณะ พบว่าระดับสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 และ 4 ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง⁽⁸⁾ สอดคล้องกับนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท ที่มีสมรรถนะทางวัฒนธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมสูงกว่า นักศึกษาพยาบาลจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยทางการแพทย์แห่งชาติ ยูเจียง ประเทศจีน⁽⁹⁾ จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษายังอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อให้ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์เหล่านี้เป็นผู้มีสมรรถนะทางวัฒนธรรมดี ต้องอาศัยการปลูกฝัง การสอนที่มุ่งเน้นให้นักศึกษามีความเข้าใจ เข้าถึงความต่างทางวัฒนธรรมของผู้รับบริการ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี มีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาเกิดทักษะศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ที่ใช้แนวคิดของ Trilling & Fadel ประกอบด้วย 3Rs และ 7Cs ซึ่งหนึ่งในทักษะที่นักศึกษาจะต้องมี คือ ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนการทัศน์ (Cross-cultural understanding)⁽¹⁰⁾ อันเป็นทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นทั้งในการใช้ชีวิตและการฝึกปฏิบัติงาน และมีสาระสำคัญที่ความสอดคล้องกับสมรรถนะทางวัฒนธรรม จากการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนการทัศน์ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2557 อยู่ในระดับดี ซึ่งนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1 คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด และนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด และยังพบว่า นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3⁽¹⁰⁾

จากการทบทวนวรรณกรรม นักศึกษาของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี มีทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนการทัศน์ อยู่ในระดับดี อย่างไรก็ตามผลการศึกษาอาจเป็นการศึกษาในภาพรวม ยังไม่ได้ทำการศึกษาในรายละเอียดที่มีส่วนย่อยสำคัญบางประการอันมีความเกี่ยวข้องกับสมรรถนะทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ซึ่งนักศึกษาจะต้องดูแลสุขภาพของสตรีตั้งครรภ์และทารกในครรภ์ ตั้งแต่ในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด ตลอดจนให้ครอบครัวมีส่วนร่วม ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งผู้รับบริการในแหล่งฝึกที่นักศึกษาออกฝึกในภาคปฏิบัตินั้น ผู้รับบริการมีความแตกต่างทางด้านความเชื่อทางสุขภาพ ด้านเชื้อชาติศาสนา มีความแตกต่างทั้งภาษา วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ การดำเนินชีวิตประจำวัน⁽¹¹⁾ ซึ่งผลการศึกษา

สมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ครั้งนี้ จะมีประโยชน์นำไปสู่แนวทางการพัฒนานักศึกษาให้มีสมรรถนะทางวัฒนธรรมที่ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ และสถานการณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ในการปฏิบัติวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และผดุงครรภ์ 1

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ที่ฝึกปฏิบัติวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 โดยใช้กรอบแนวคิดสมรรถนะทางวัฒนธรรมของ แคมพินฮา-บาโคท⁽⁵⁾ เป็นแนวทางในการศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1) ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม (Cultural awareness) 2) ความรู้ทางวัฒนธรรม (Cultural knowledge) 3) ทักษะทางวัฒนธรรม (Cultural skill) 4) การมีปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม (Cultural encounters) และ 5) ความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม (Cultural desire)

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงบรรยายเพื่อศึกษาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ที่ฝึกปฏิบัติวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ที่ฝึกปฏิบัติวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 จำนวน 154 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ปีการศึกษา 2563 ฝึกปฏิบัติวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ณ แหล่งฝึกโรงพยาบาลศูนย์ และ โรงพยาบาลอื่นที่เป็นแหล่งฝึกระหว่างเดือน มีนาคม-พฤษภาคม 2564 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบเจาะจง

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยคำนวณกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของยามานะ กำหนด $\alpha=0.05$ และ $1-\beta=0.80$ ซึ่งนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 มีจำนวน 154 คน เมื่อแทนตัวเลขในสูตรการคำนวณ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 111.19 คน ซึ่งเป็นจำนวนขั้นต่ำที่เพียงพอกับการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันการสูญหายของข้อมูลและให้งานวิจัยมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น จึงเก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 154 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยขอใช้เครื่องมือจาก ประณีต ส่งวัฒนา และคณะ⁽¹²⁾ ซึ่งเป็นการใช้ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาพยาบาล และมีลักษณะการวิจัยที่ใกล้เคียงกับงานวิจัยในครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย 2 ส่วน ดังนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ศาสนา ลักษณะครอบครัว มีประสบการณ์ได้ดูแลผู้ป่วยต่างวัฒนธรรม มีเพื่อนต่างวัฒนธรรม

2. แบบสอบถามประเมินสมรรถนะทางวัฒนธรรม (IAPCC-R) ของเคมพินฮา-บาโคท⁽⁵⁾ แปลโดย ประณีต ส่งวัฒนา และคณะ⁽¹²⁾ ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงเนื้อหาบางส่วนให้มีความเหมาะสมกับรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ดังนี้

2.1 แบบสอบถามด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม มีทั้งหมด 15 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ ข้อละ 1 คะแนน คะแนนรวม 15 คะแนน คะแนนรวมมาก หมายถึง มีความรู้ทางวัฒนธรรมมาก คะแนนรวมน้อย หมายถึง มีความรู้ทางวัฒนธรรมน้อย

2.2 แบบสอบถามประเมินสมรรถนะทางวัฒนธรรม เป็นแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะด้านวัฒนธรรม 4 ด้าน มีทั้งหมด 16 ข้อ แบบประเมินตนเองเป็นแบบ Likert scale 4 ระดับ โดย เห็นด้วยมากที่สุด เท่ากับ 4 คะแนน เห็นด้วยมาก เท่ากับ 3 คะแนน เห็นด้วยน้อย เท่ากับ 2 คะแนน ไม่เห็นด้วย เท่ากับ 1 คะแนน ประกอบไปด้วยข้อคำถามดังนี้ 1) ด้านความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม จำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 1-4, 2) ด้านทักษะทางวัฒนธรรม จำนวน 6 ข้อ คือข้อ 5-10, 3) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม จำนวน 3 ข้อ คือข้อ 11-13, 4) ความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม จำนวน 3 ข้อ คือข้อ 14-16 เป็นข้อคำถามด้านบวกจำนวน 14 ข้อ ข้อคำถามด้านลบจำนวน 2 ข้อ คือข้อ 4 และ 11 คะแนนรวม 64 คะแนน คะแนนเต็มรวม 5 ด้านสูง หมายถึง มีสมรรถนะสูง โดยมีการแบ่งระดับ 4 ระดับ ด้วยการแบ่งเป็น อันตรภาคชั้น จัดระดับคะแนนได้ดังนี้ คะแนน 16.00-31.75 มีสมรรถนะทางวัฒนธรรมในระดับต่ำ คะแนน 31.76-47.50 หมายถึง มีสมรรถนะทางวัฒนธรรมในระดับพอใช้ คะแนน 47.51-63.25 หมายถึง มีสมรรถนะทางวัฒนธรรมในระดับปานกลาง และคะแนน 63.26-79 หมายถึง มีสมรรถนะทางวัฒนธรรมในระดับสูง โดยมีการแบ่งระดับคะแนนรายด้าน เป็น 4 ระดับ ด้วยการแบ่งเป็นอันตรภาคชั้น ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับคะแนนสมรรถนะทางวัฒนธรรมแยกเป็นรายด้าน 5 ด้าน

สมรรถนะทางวัฒนธรรม	คะแนนที่เป็นไปได้	ระดับ			
		ต่ำ	พอใช้	ปานกลาง	สูง
1. ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	0-15	0-3.75	3.76-7.50	7.51-11.25	11.26-15.00
2. ด้านความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม	4-16	4.00-7.00	7.01-10.00	10.01-13.00	13.01-16.00
3. ด้านทักษะทางวัฒนธรรม	6-24	6.00-10.5	10.51-15.00	15.01-19.50	19.51-24.00
4. ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม	3-12	3.00-5.25	5.26-7.50	7.51-9.75	9.76-12.00
5. ด้านความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม	3-12	3.00-5.25	5.26-7.50	7.51-9.75	9.76-12.00

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรง (Validity) ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยขอใช้เครื่องมือจาก ประณีต ส่งวัฒนา และคณะ⁽¹²⁾ โดยนำแบบสอบถามด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม และประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะด้านวัฒนธรรม ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา และความถูกต้องของภาษา ซึ่งได้ค่าดัชนีความตรงของแบบสอบถามเนื้อหา (Index of item objective congruence: IOC) แบบสอบถามด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.82 พิจารณาตัดข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ จึงเหลือข้อคำถามทั้งหมด 15 ข้อ แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะด้านวัฒนธรรม 4 ด้าน ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.98 หลังจากนั้นผู้วิจัยปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) เมื่อผู้วิจัยปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ 0.81

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยผ่านการอบรมหลักสูตรจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำหรับนักศึกษา/นักวิจัย วันที่ 28 มิถุนายน 2562 ผู้วิจัยขออนุมัติทำการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย เมื่อผ่านการอนุมัติ ผู้วิจัยขออนุมัติเก็บข้อมูลวิจัยจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ผู้วิจัยเก็บข้อมูลภายใน 1 สัปดาห์ หลังเสร็จสิ้นการฝึกทฤษฎีปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 (เดือนเมษายน และเดือน มิถุนายน 2564) โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยดังนี้

1. ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์คัดเข้า
2. ผู้วิจัยแนะนำตนเองและชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ของการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างฟัง และเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างซักถามข้อสงสัย เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างเซ็นเอกสารยินยอมทำการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยอธิบายแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย
3. ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถามในสถานที่ที่จัดไว้ให้ เป็นห้องเรียนขนาดใหญ่ ใช้เวลาประมาณ 30-45 นาที
4. หลังจากกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความเรียบร้อยของการตอบแบบสอบถามอีกครั้ง หากพบว่าการตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์จะให้กลุ่มตัวอย่างได้ทำแบบสอบถามในข้อที่ไม่สมบูรณ์อีกครั้ง

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยผ่านการอบรมจริยธรรมการวิจัยในคน ปี พ.ศ. 2557 จากคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล และหลักสูตรหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำหรับนักศึกษา/นักวิจัย ปี พ.ศ. 2562 ซึ่งผู้วิจัยขออนุมัติเก็บข้อมูลวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี เลขที่โครงการวิจัยที่ BNC REC 12/2563 การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างเริ่มต้นจากการขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ชี้แจงเอกสารที่ใช้ในการวิจัย อธิบาย

ขั้นตอนการทำวิจัย บอกประโยชน์ของการวิจัยในครั้งนี้ การเข้าร่วมการวิจัยไม่มีผลกับผลการเรียนและการประเมินผลของรายวิชา การนำเสนอผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวม เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้ซักถามข้อสงสัย ให้ความเวลาในการตัดสินใจในการเข้าร่วมการวิจัย เมื่อกลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยสามารถขอลงตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผลของการขอลงตัวออกจากการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป มีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ศาสนา ลักษณะครอบครัว มีประสบการณ์ได้ดูแลผู้ป่วยต่างวัฒนธรรม มีเพื่อนต่างวัฒนธรรม ด้วยความถี่ และร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับสมรรถนะทางวัฒนธรรมด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. **ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง** ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 จำนวน 154 คน ส่วนใหญ่มีลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว จำนวน 122 คน (ร้อยละ 79.2) และเป็นครอบครัวขยาย จำนวน 32 คน (ร้อยละ 20.8) นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 149 คน (ร้อยละ 96.8) รองลงมาคือศาสนาอิสลาม จำนวน 3 คน (ร้อยละ 1.9) ศาสนาคริสต์ จำนวน 2 คน (ร้อยละ 1.3) เกินครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ได้ดูแลผู้ป่วยต่างวัฒนธรรม จำนวน 85 คน (ร้อยละ 55.2) ไม่มีประสบการณ์ได้ดูแลผู้ป่วยต่างวัฒนธรรม จำนวน 69 คน (ร้อยละ 44.8) และส่วนใหญ่มีเพื่อนต่างวัฒนธรรมจำนวน 116 คน (75.3) ไม่มีเพื่อนต่างวัฒนธรรม จำนวน 38 คน (ร้อยละ 24.7)

2. **คะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม คะแนนด้านความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม คะแนนด้านทักษะทางวัฒนธรรม คะแนนด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม คะแนนด้านความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม และคะแนนรวมสมรรถนะทางวัฒนธรรม** กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอยู่ในระดับพอใช้ $\bar{X}=6.83$, $SD=1.82$ มีคะแนนเฉลี่ยด้านความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X}=12.36$, $SD=1.65$ มีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X}=18.00$, $SD=1.95$ มีคะแนนเฉลี่ยด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง $\bar{X}=10.13$, $SD=1.23$ มีคะแนนเฉลี่ยด้านความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง $\bar{X}=10.42$, $SD=1.48$ และมีคะแนนเฉลี่ยรวม 5 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X}=57.75$, $SD=5.00$ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ด้านความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม คะแนนด้านทักษะทางวัฒนธรรม คะแนนด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม คะแนนด้านความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม และคะแนนรวมสมรรถนะทางวัฒนธรรม

สมรรถนะทางวัฒนธรรม	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	6.83	1.82	พอใช้
2. ด้านความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม	12.36	1.65	ปานกลาง
3. ด้านทักษะทางวัฒนธรรม	18.00	1.95	ปานกลาง
4. ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม	10.13	1.23	สูง
5. ด้านความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม	10.42	1.48	สูง
คะแนนรวมสมรรถนะทางวัฒนธรรม	57.75	5.00	ปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม จากผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีสมรรถนะด้านความรู้ทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับพอใช้ แสดงว่ากลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ไม่ครอบคลุมในทุกวัฒนธรรม นับว่าเป็นเรื่องยากที่บุคคลหนึ่งคนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของทุกเชื้อชาติ ทุกวัฒนธรรม ซึ่งอาจจะต้องอาศัยประสบการณ์ชีวิตเข้ามาช่วย โดยกลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งหนึ่งมีความรู้ลักษณะทางชีวภาพที่เห็นชัดเป็นเอกลักษณ์ของชาวจีน การอยู่ไฟในสตรีหลังคลอดของชนชาติแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การดูแลตนเองของสตรีตั้งครรภ์ตามวิถีพุทธ อาการผิดกบูน ความหมายของวัฒนธรรม ปัจจัยสำคัญที่ทำให้พยาบาลขาดความสามารถในการดูแลผู้รับบริการต่างวัฒนธรรม และคุณลักษณะเด่นของการพยาบาลที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม และกลุ่มตัวอย่างยังขาดความรู้ความแตกต่างทางชาติพันธุ์ เหตุผลที่ทำให้คนเรามีความแตกต่างทางชีวภาพ เหตุผลสำคัญที่ทำให้ชาวมุสลิมไม่ไปคลอดที่โรงพยาบาล วัฒนธรรมของชาวกัมพูชา การพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความไวต่อวัฒนธรรมที่แตกต่างเมื่อต้องไปทำงานในสถานที่ใหม่ การมองผู้อื่นแบบเหมารวม การให้บริการตามแผนการรักษาที่ขัดแย้งกับความเชื่อของผู้รับบริการ เหตุผลที่ทำให้กลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวพม่ามารับบริการในสถานบริการสาธารณสุขน้อย ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะด้านความรู้ทางวัฒนธรรมในระดับพอใช้ ซึ่งสมรรถนะทางวัฒนธรรมเป็นสมรรถนะที่ต้องอาศัยประสบการณ์ในการหาความรู้ ศึกษาเพิ่ม ต้องได้รับความรู้ ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาและมีความละเอียดอ่อน ลึกซึ้ง กว้างขวางหลากหลายที่ต้องศึกษาให้มีความรู้⁽¹³⁾

ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม จากผลการศึกษาค้นคว้าพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีสมรรถนะด้านความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ หรือความรู้สึกรู้จักคิดต่อผู้รับบริการที่มารับบริการว่ามีความแตกต่างไปจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีความแตกต่างได้ทั้งเชื้อชาติ ภาษา ประเพณี และการดำรงชีวิต โดยสามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยพิจารณาจากชาติพันธุ์ ภูมิหลัง ความคิด ความเชื่อ ที่แตกต่างกัน ตระหนักรู้ว่าการพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างต่อเนื่องและตลอดไป มีความกล้าที่จะบอกถึงความเชื่อด้านสุขภาพของตนเองที่แตกต่างไป

จากเพื่อนร่วมงานและผู้รับบริการที่ต้องดูแล และไม่มีทัศนคติในการมองผู้อื่นแบบเหมารวม คิดหรือรู้สึกไปเองล่วงหน้า สอดคล้องกับการศึกษาของ ผุสณีย์ แก้วมณี และคณะ⁽⁷⁾ พบว่าสมรรถนะทางวัฒนธรรม ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับการศึกษาของเยาวดี สุวรรณนาคะ และคณะ⁽¹³⁾ ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลมีความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการตระหนักรู้ต้องอาศัยการเรียนรู้ และทำความเข้าใจถึงความเชื่อ ความคิดที่แตกต่างที่มีรายละเอียดมากในแต่ละบุคคล ซึ่งพยาบาลวิชาชีพที่มีความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมดี ย่อมต้องอาศัยประสบการณ์ในการทำงาน จึงจะสามารถทำความเข้าใจและทบทวนตัวเองจนสามารถพัฒนาตนเองให้มีการตระหนักรู้ได้⁽¹⁴⁾

ทักษะทางวัฒนธรรม จากผลการศึกษาคั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการคิดหาเหตุผลในการจงใจให้ผู้รับบริการปฏิบัติตามแผนการพยาบาลได้ โดยไม่ขัดแย้งกับวัฒนธรรมของผู้รับบริการ โดยเชื่อมโยงข้อมูลของผู้รับบริการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพกับภูมิหลังทางวัฒนธรรมของผู้รับบริการ สอบถามประเมินผู้รับบริการที่มีภูมิหลังชาติพันธุ์ที่หลากหลาย สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลัง ความคิด ความเชื่อทางวัฒนธรรมของผู้รับบริการได้ สามารถทำความเข้าใจในสิ่งที่ผู้รับบริการมีพื้นฐานที่แตกต่างไปจากตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการพูดหรือบอกโดยไม่ตีความไปเอง มีการประเมินความคิดของตนเองต่อการให้คุณค่าต่อสิ่งต่าง ๆ ของผู้อื่น และรับฟังผู้อื่นด้วยความตั้งใจ สอดคล้องกับการศึกษาของ เยาวดี สุวรรณนาคะ และคณะ⁽¹³⁾ ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลมีทักษะทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งทักษะทางวัฒนธรรมจะเกิดได้ต้องอาศัยการประเมินภาวะสุขภาพของผู้รับบริการได้ด้วย การลงมือปฏิบัติทำให้เกิดทักษะเชื่อมโยงการคิดไปถึงข้อมูลทางวัฒนธรรมที่รวบรวมมาได้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 เคยฝึกปฏิบัติในวิชาชุมชนมาแล้ว ประสบการณ์ส่วนหนึ่งทำให้สามารถนำมาปรับใช้ในการบริการกับผู้รับบริการต่างวัฒนธรรมได้⁽¹⁴⁾ และอาจเป็นไปได้ว่านักศึกษาพยาบาลอาจยึดติดกับความคิดของตนเอง และยึดมั่นการพยาบาลตามที่เรียนมาอาจทำให้ทักษะทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นไม่สมบูรณ์ตามที่คาดหวัง^(5,13)

การมีปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับสูง แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการสื่อสาร ทั้งการพูดคุย ท่าทาง สีหน้า ต่อผู้รับบริการด้วยความเต็มใจ จริงใจ ไม่มีอคติต่อผู้รับบริการ โดยสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้แม้จะมีความคิด ความเชื่อ ที่แตกต่างไปจากตนเอง สามารถปรับตัวเข้าหาผู้อื่นที่มีวัฒนธรรมเหมือนหรือแตกต่างจากตนเอง มีความเต็มใจต่อการอาสาดูแลผู้รับบริการ สอดคล้องกับการศึกษาของ ผุสณีย์ แก้วมณี และคณะ⁽⁷⁾ ที่พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา มีปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง การที่กลุ่มตัวอย่างมีปฏิสัมพันธ์ดี อาจเนื่องจากการเรียนการสอนที่ตระหนักถึงหัวใจความเป็นมนุษย์และลักษณะของวิชาชีพซึ่งเป็นวิชาชีพที่มีการกำหนดคุณลักษณะของพยาบาลเอาไว้ ว่าต้องเป็นผู้มีความสามารถในการให้การพยาบาลบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความเป็นปัจเจกของบุคคล จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมดี นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเพื่อนต่างวัฒนธรรม และ

นักศึกษาที่รับเข้าศึกษาจากหลายจังหวัดรวมกัน ทำให้เกิดการปรับตัวในการใช้ชีวิต เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้ฝึกปฏิบัติงานจึงมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดี

ความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับสูง แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ของตนเองถึงการพยายามที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ผู้รับบริการ ใฝ่หาหนทางในการเข้าใจวัฒนธรรมที่ต่างไปจากตนเอง โดยมีการรับรู้ว่ามีใจอย่งยิ่งที่จะดูแลผู้รับบริการที่มีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ให้คำมั่นสัญญากับตนเองว่าจะดูแลผู้รับบริการที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย เชื่อว่าคนเรามีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองเพื่อให้มีสมรรถนะทางวัฒนธรรมเพราะเป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์ที่ตนเองต้องมี สอดคล้องกับ ผุสนีย์ แก้วมณี และคณะ⁽⁷⁾ ที่พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา มีความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่านักศึกษาพยาบาลมีการรับรู้ในวิชาชีพของตนเองว่าเมื่อต้องจบไปเป็นพยาบาลวิชาชีพ การมีความรู้ ความเข้าใจ สมรรถนะทางวัฒนธรรมตลอดจนการมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมที่ดีนั้นเป็นคุณสมบัติที่ดีของพยาบาลข้อหนึ่ง จึงมีความปรารถนาในตนเองที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมที่ดีให้ได้ และนักศึกษาพยาบาลนั้นมีคะแนนความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมดีที่สุดใน⁽¹⁵⁾

สมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล จากการศึกษาครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอยู่ในระดับพอใช้ มีสมรรถนะทางวัฒนธรรมด้านความตระหนักรู้ และด้านทักษะทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง มีสมรรถนะทางวัฒนธรรมด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม และความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ดีว่าการจะเป็นพยาบาลวิชาชีพที่สมบูรณ์ควรต้องมีความปรารถนาในการพัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้ และการใฝ่หาความรู้ ตลอดจนใฝ่หากระบวนการและวิธีการที่เข้าถึงและเข้าใจผู้รับบริการให้ได้อย่างไรก็ตามตามแนวคิดของ เคมพิณฮา บาโค⁽⁵⁾ นั้นกล่าวไว้ว่าการตระหนักรู้เป็นการรับรู้และเรียนรู้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลยังต้องอาศัยการเรียนรู้เพิ่มเติม สอดคล้องกับ เยาวดี สุวรรณาคะ และคณะ⁽¹³⁾ ที่พบว่าสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลทุกด้านอยู่ระดับปานกลาง ซึ่งได้สรุปไว้ว่าสมรรถนะทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตลอดชีวิตที่ต้องอาศัยทั้งความรู้ การคิดวิเคราะห์ไตร่ตรอง การลดความคิดเห็นของตนเองที่เกิดขึ้น ไม่ด่วนสรุปความคิดเห็นความรู้สึก จากการปฏิบัติงานในแต่ละวันนำมาสู่ตระหนักรู้ และพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาของ รุ่งนภา จันทรา และคณะ⁽¹⁴⁾ ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และ 4 วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก มีสมรรถนะทางวัฒนธรรมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งนักศึกษาพยาบาลได้รับการเรียนที่เป็นแนวทางเดียวกันที่เน้นให้นักศึกษาให้บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ถึงมิใช่การจัดการเรียนการสอนที่เฉพาะเจาะจง ลงเนื้อหาทางวัฒนธรรมอย่างชัดเจน แต่ก็เป็นส่วนส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดสมรรถนะทางวัฒนธรรมได้ส่วนหนึ่ง และจากการศึกษาของ สกาวเดือน โอดมี และศุภวรรณ ฤณภาพรังสรรค์⁽¹⁶⁾ พบว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และ 4 มีสมรรถนะทางวัฒนธรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเกี่ยวข้องกับการวางแผนให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติในหลากหลายโรงพยาบาล/ชุมชน ทำให้ได้รับ

การแนะนำจากพยาบาลวิชาชีพในการดูแลผู้รับบริการ นอกจากนี้การศึกษาของ ธนิตา คงสมัย⁽¹⁷⁾ พบว่าพยาบาลที่มีประสบการณ์ในการทำงาน การพบเจอเหตุการณ์ที่มีความแตกต่างทางความคิด ค่านิยม การเดินทางไปต่างประเทศ การใช้ชีวิตในต่างประเทศ การได้มีโอกาสไปเรียนรู้ที่ต่างประเทศ ทำให้พยาบาลมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมดี จึงสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมในระดับปานกลางนั้น เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 การพบเจอเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นช่วงระยะเวลาหนึ่งที่ทำการศึกษา การทำความเข้าใจถึงความเชื่อ ค่านิยม พร้อมกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงอาจจะน้อย และด้วยแนวทางการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาได้เข้าใจความต่างทางวัฒนธรรม จึงทำให้มีสมรรถนะทางวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. **ด้านการจัดการเรียนการสอน** ปลูกฝังให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการตระหนักถึงสมรรถนะทางวัฒนธรรม และผู้สอนให้คำแนะนำนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติงานเพื่อให้ นักศึกษาคงการมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมในระดับปานกลางขึ้นไป
2. **ด้านการวิจัย** พัฒนาการวิจัยโดยทำการศึกษาในนักศึกษาทั้งหมดของวิทยาลัย เพื่อจะได้ทราบสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาทุกชั้นปี หรือพัฒนาเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ/ทดลอง

เอกสารอ้างอิง

1. ชลลดา ตียะวิสุทธิ์ศรี, ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์, ชมนาด วรรณพรศิริ. การพยาบาลพหุวัฒนธรรม: สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับพยาบาลไทยในอนาคต. วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ. 2559;10(1):8-15.
2. หทัยรัตน์ ชลเจริญ, พวงผกา คงวัฒนานนท์, วนลดา ทองใบ. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการพยาบาลข้ามวัฒนธรรมของพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนในการดูแลผู้รับบริการมุสลิม. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 2561;26(1):69-78.
3. นิชริน เจ๊ะมามะ, ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์, ศศิณาภรณ์ โลหิตไทย. ความคิดเห็นของผู้รับบริการในแหล่งฝึกปฏิบัติต่อการปฏิบัติงาน ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และผดุงครรภ์ 1 ของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้. 2560;4(2):172-85.
4. ลัดดาวัลย์ พุทธิรักษา. บทบาทของอาจารย์พยาบาลต่อการนำแนวคิดการพยาบาลข้ามวัฒนธรรมสู่การปฏิบัติ. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข 2559;26(2):11-22.
5. Campinha-Bacote J. The Process of Cultural Competence in the Delivery of Healthcare Services: a model of care. J Transcult Nurs. 2002 Jul;13(3):181-4; discussion 200-1. doi: 10.1177/10459602013003003.
6. อังคณา จิรโรจน์. การศึกษาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของอาจารย์และนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2558;23(6):1006-22.

7. ผุสณีย์ แก้วมณีย์, วานิตา สามะมาะ, เรวัตร คงผาสุก, พัชรินทร์ คมขำ. สมรรถนะทางวัฒนธรรมของอาจารย์และนักศึกษายาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้. 2561;5(3):26-42.
8. ศิริพันธ์ ศิริพันธ์, ดาริน โต๊ะกานี, มุสลิม โต๊ะกานี. สมรรถนะทางวัฒนธรรมทางการพยาบาลของนักศึกษายาบาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. 2552; 1(1):42-52.
9. กนกอร ชาวเวียง, ยาวดี สุวรรณนาคะ, บุญสืบ โสโสม. เปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะทางวัฒนธรรมระหว่างนักศึกษายาบาลของประเทศไทย และประเทศจีน: กรณีศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท ประเทศไทย และมหาวิทยาลัยทางการแพทย์แห่งชาติ ยูเจียง ประเทศจีน. การประชุมวิชาการระดับชาติ ประจำปี 2558: Diversity in Health and Well-Being: หน้า 521-31.
10. กมลรัตน์ เทอร์เนอร์, ลัดดา เหลืองรัตนมาศ, สราญ นิรันรัตน์, จิราภรณ์ จันทร์อาร์ักษ์, บุญเดือน วัฒนกุล, ทศยรัตน์ รื่นเรือง. ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษายาบาลในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข. 2558;25(2):178-93.
11. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี. หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง) พ.ศ. 2561. ชลบุรี: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี; 2561.
12. ประณีต ส่งวัฒนา และคณะ. การพัฒนาหลักสูตรเพื่อสมรรถนะทางวัฒนธรรม ของนักศึกษายาบาล คณะพยาบาลศาสตร์. (รายงานการศึกษา) สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2552.
13. ยาวดี สุวรรณนาคะ, บุญสืบ โสโสม, กนกอร ชาวเวียง. สมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษายาบาล: กรณีศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท. วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ 2558;33(1):186-97.
14. รุ่งนภา จันทรา, สุทธนันท์ กัลละ, อติญาณ์ ศรีเกษตริน, ดาราวรรณ ร่องเมือง, รัชยานภิศ รัชตะวรรณ. สมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษายาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข. 2563;30(1):35-46.
15. Riley D. Cultural competence of RN to BSN Students [Thesis in Master of Science in Nursing]. Las Vegas: University of Nevada, Las Vegas; 2010.
16. สกาวเดือน โอเดมี, ศุภวรรณ ธนภาพรังสรรค์. การศึกษาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยเซนต์หลุยส์. วารสารสุขภาพกับการจัดการสุขภาพ. 2564;7(1):37-48.
17. ธนิตา คงสมัย, อังคินันท์ อินทรกำแหง, สุภารัตน์ ต้นติวิวัฒน์. ผลของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านวัฒนธรรมด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่มีต่อพฤติกรรม การดูแลเชิงวัฒนธรรมของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลเอกชน นานาชาติ. วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. 2563;12(1):1-19.